

Skåne
Lunds
Högskola
Mitt. 1872

-1-

3873

Mitt. Ollendorfs
Bor. Karl Jönsson
Juni 1878

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Jättekvinnan "Sniban". "Snibe stua".

"Snibe stua" är en grotta i Voxtorp, Halland. En jättekvinna, "Sniban", bodde i grottan för "säkert 150 år sen". Hon var först gift med jätten Torkel i Bjärnekullen, men skilde sig sedan från honom på grund av "affärer" med danska jättar. Hon spann åt bönderna, så det dånade i berget, och eld och dricka och övriga förnödenheter lånade hon ~~och~~ av bönderna. Och allting bar hon hem igen riktigt och ordentligt. En gång tog hon en vättpojke till sig med våld. Men han lyckades undkomma henne genom en list. Under förevändning att han skulle hämta en katekes fick han tillåtelse att gå bort men han kom heller aldrig tillbaka.

Vättarna.

En syster till min mormor hade för över hundra år sen en stuga med stall på Hallans^{dj}sås vid Stavshult. Under stallet bodde vätten. En gång kom en liten, liten gumma in och bad husmodern flytta "bjällekön", ty hon vätte ner på den lilla gummans bordända. Då husmodern på gården inte var villig att flytta kön, blev det otrivsel i ladugården ända tills hon flyttade kön. Efter flera år dog hon och mormor kom dit för att hjälpa gubben Seved. Medan husmodern stod lik hände sig att en flock grisar kom in i rummet där kistan stod och började dansa trots sorgen. Husfolket hade en gång förut fått bevittna ett ståtligt bröllop hos vättarna.

Vättarna som bodde i eken och bonden som fällde trädet.

I Markaryd fanns det för länge sedan en bonde som hade en gammal murken ek på sina marker. I denna bodde vättar. Då bondeⁿ tänkte fälla det gamla trädet, så^g han och drängen gården brinna. De sprang hem, men det var endast en synvilla, varför de fortsatte arbetet. De såg då samma syn igen och ~~kom~~ spårungo hem, men då det ej var någon eld lös nu heller, blevo de envisa att hugga ner trädet. Då de hade gjort det, brann gården ner till grunden och bonden "förlorade allt vad han ägde".

Ståne
Lugade
Lögans
n. 1932

H-
3873
n. 1878
med. avslar vid Kvitans
Folkhögskola
född 1878.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Löjtegobbe.

En gubbe gick sent en kväll hem. Det var mörkt. Snart fick han se en "löjtegobbe". Han ropade åt honom och lovade honom 10 öre och han ville lysa honom hem. Detta gjorde lyktgubben och bonden kastade åt honom en 10-öring, som dock råkade hamna i en rishög. Denna befanns på morgonen vara vänd upp och ner och grundligt genomsökt.

ACC. NR. 3873

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap: Upptecknat av:

Härad: Adress:

Socken: Berättat av

Uppteckningsår: Född år i

Uppteckningen rör

Gengångare. Tungt på lasset.

I byn Bästerna i Voxtorps socken var det för c:a 40 år sen en gumma som gick igen efter sin död. Värst var det på torsdagsnätterna. På morgonen skulle käringen tillbaka till kyrkogården. En bror till mig skulle en morgon vid 3-tiden köra till Höganäs och tog då en genväg genom gården där gumman hade bott. Men då han skulle genom en grind med enkelt lås (fjäder) visade det sig att det var omöjligt att få upp grinden. Han måste därför vända, men nu märkte han att lasset blev så tungt att de två kraftiga hästarna endast med den största möda orkade draga vagnen, som endast var

-6-
3873

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

lastad med c:a 500 kg. Hästarna voro vita av svett. Och detta fortsatte ända tills man hade kommit förbi Voxtorps kyrkogård. Då kunde hästarna dra vagnen lika lätt som vanligt igen. Denna händelse inträffade på efterhösten, men marken var hårdfrusen.

Spökeri. Gengångeri, gastar.

På en stock över en bäck i Voxtorp lär en person under snapphanarnas tid ha skjutit ner inte mindre än 5 snapphanar på en gång. Efter dem spökade det en lång tid. Man hörde hemsk skrik på nätterna och gastar löpte omkring. Värst var det vid jultiden. Min morfar hade sent en kväll gått ut vid ett gärde för ett naturbehovs skull. Gubben var inte rädd av sig utan när han hörde gastaskriket yttrade han helt vanvördigt:

"Skriger du nu igen din djävel".

Men det skulle han inte ha sagt, ty gästen slog gubben i ansiktet så att han svimmade, och hittades av sin hustru långt om länge.

- 9 -
3873

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Dödsvarsel.

I Voxtorpstrakten bodde en morbror till mig, som dog för ungefär 40 år sedan. När han dog såg en syster till honom sin bror mycket sorgsen komma in i stugan till henne. Uppskrämd av synen skickade hon genast mig och en äldre bror till broderns gård, trots att det var stora drivor på vägarna, för att ta reda på hur det stod till. Vi fick då reda på att morbror hade dött precis samma klockslag som hans syster hade sett synen. Det konstaterades sedan att han hade dött av arsenikförgiftning. När kistan sänktes i graven inträffade också en märkvärdig händelse. Tornluckorna lossnade och störtade ner och endast som genom ett under blev ingen av de vid graven samlade skadad.

Stines Johans Petter som kunde stämma blod, stanna hästar och tjuvar.

För omkring 40 år sedan bodde det en småskollärare i Voxtorp, Stines Johans Petter, som påstods kunna "stämma blod", stanna hästar och tjuvar.

En gång var det en granne som försökte stjäla ett tjuder från honom genom att lösa det från den tjudrade kon. Men det skulle han ha aktat sig för, ty han kunde inte gå från platsen utan stod på platsen, med tjudret i handen, när den mångkunnige skolmästaren kom på morgonen för att se om sina kor.

8. ACC. NR. ^{- 11 -} 3873

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap: Upptecknat av:

Härad: Adress:

Socken: Berättat av

Uppteckningsår: Född år i

Uppteckningen rör

På gården Putte i Mjöhult i Väsby socken, Malmöhus län, bodde för omkring 150 år sen en kvinna, som var känd för sin elakhet. "Putta Långhaga" kallade man henne. Om henne berättas följande sägen.

En handlare i Mjöhult hade ingått en överenskommelse med den lede, att om han kunde ordna så att handlaren fick sälja allt han hade till goda priser, hur dåliga varorna än var, så skulle den onde få ta handlaren med hull och hår. Den onde brukade sedan i en förnäm herres gestalt komma och köpa allt som handlanden ej annars kunde sälja. På detta sätt blev handlanden mycket rik. Men då den överenskomna tiden, då den onde skulle

Putta

"Långhaga".

(sägen)

komma och ta handlanden, närmade sig, tänkte han ut en list för att lura den onde på hans lön. En gång, då den "förnämne herrn" kom för att handla, ville handlanden sälja en "fågel", som han hade i en bur. Kunden ville då veta, vad det var för en fågel och fick då veta, att det var Putta Långhaka. Men den "fågeln" ville inte fan köpa, eftersom han "kände henne förut". Genom att vägra köpa hade den lede själv brutit sin överenskommelse med handlanden och denne slapp undan att komma i hornpelles våld.

Då Putta Långhaga en gång gick ur tiden, sänktes kistan lik med hennes ~~kistan~~ i ett kärr. För att den döda ej skulle gå igen slogs en kraftig stör genom kistan, så att käringen nagla-

des fast vid botten. Omkring denna stör åkte en gång några barn slängkälke. Stören var ju så lång, så den stack opp över isen. Barnen blevo emellertid störda i sin lek. De hörde en röst från djupet, som yttrade: "Recka och recka, så kommer Putta Långhaga opp."

"Krämpaknuda".

Det berättas att för en 30,4 o år sen, ja på en del
häll ännu, botades man "krämpen" eller krampanfall genom
att någon kunnig person knöt en "krämpaknuda" över den sjuke.
Detta medel var verksamt för både folk och fä, exempelvis
höns och hästar.

Snapphanesägen.

Det var en gång en gård som fick besök av 6 stycken råa snapphanar, som pockande fordrade mat och dryck. Bonden tjudrades vid väggen på så sätt att ett hål borrades där skägget stoppades in och så slög man i en plugg i hålet. Men gumman, hon hette Karna, visste på råd. Hon bullade upp riktigt med mat och i synnerhet med brännvin, och snart låg de tappra snapphanarna dödfulla på golvet. Karna tog då en häst och red till närmaste gård och bådade upp folk. Snapphanarna överraskades, buros ut och hängdes i en stor ek. Liken begravdes på platsen och ännu vittnar ett kors om den hemska händelsen.

Landskap: Upptecknat av:

Härad: Adress:

Socken: Berättat av

Uppteckningsår: Född år i

Uppteckningen rör

Innehållsförteckning. sid.

Jättekvinnan "Sniban". Snibe stua.....	1
Vättarna	2
Vättarna som bodde i eken och bonden som fällde trädet	3
Löjtegobbe	4
Gengångare. Tungt på lasset	5-6
Spökeri. Gengångeri, gastar	7
Spökeri	8
Dödsvarsel	9
Stines Johans Petter som kunde stämma blod, stanna hästar och tjuvar	10

Putta "Långhaga", sägen om handlanden som ingått överenskommelse med den lede att han skulle få sälja allt. En gång ville den "förräme" herrn ej köpa en "fågel"/Putta Långhaga/ som han hade i en bur, handlanden slapp då undan att komma i hornpelles våld. Då Putta Långhaga dog sänktes kistan i ett kärr och en kraftig stör slogs igenom den. Barnen som åkte slängkälke där- omkring och hörde röst: "Recka, o recka, så kommer Putta Långhaga opp."

sid. 11-13

"Krämpaknuda"	14
Snapphanesägen	15